

S
erontferre in Christina brome
onse luene besunderen. In by senden
gver benestent sey gedunst exemplar van
zyn Co^o. Wat plarract gederretent
den veyen stouwenbus het leeden opt
stark van stantestime en ghy melvokke
gylvokke. In ordonnanen ende bevelen
tzelve plarract ten font ende sonder
bortwerk te doen publiceren, ende be-
rondigen, in tot onderhoudinge van dien
temporederen in doen procederen tegen
dovertruden ende ongeoorfame be-
rekenen der zinnen in amenden daer.
Jenne begeren. Sonder reynig faren
bortwerk off dissimulaten gvermede
to by schutz van Elmarthigen bevelen
tot sturven ende den veyen machy
1624

Stadthouder Cantzelarr
ende Tweeden des font
dombt Gylvokke

ten ordonnan van zelve
van kerckhoue

ORDINANTIE
ONS HEEREN
DES CONINCX,
OP HET STVCK
VANDE HOVWE-
LYCKEN.

TOT BRVSSSEL,

By Gynbrecht Anthon / gheswozen Boeck-drucker
vanden Houe/woonende inden gulden Arene
by t'Hoff/ 1623.

Met Priuilegie.

ORDINARY
OFFICE
OF THE
SECRETARY
OF THE
NAVY

DEPARTMENT OF THE NAVY
OFFICE OF THE SECRETARY
WASHINGTON, D. C.

HILIP S byder gratie Godts /
Coninck van Castillien/van Leon/
van Arragon/van byde de Sicilien/
van Hierusalem/ van Portegal/ van
Nauarre/ van Grenade/van Teles
ten/van Valentien/ van Gallitien/
vafi Maillozcken / van Seuilien/
van Sardinien / van Cozdube/van
Cozspcke/ van Murcie/ van Jaen / vande Algarben/
van Algesire/ van Gibzaltar / vande Eplanden van
Canarien/van Indien/ soo Orientale als Occidenta
le/ vande Eplanden ende vasten lande der Lee Oc
ceane / Ertz-herzoghe van Oostenryck / Hertoghe van
Burgondien/van Lothryck/van Brabant/ van Lini
bourg/ van Luxembourgvā Selre/en van Milanen/
Graue vā Habsbourg/vā Vlaenderen/vā Artois/van
Burgundien Palsgraue/van Chirol van Henegouwe/
van Hollandt/ van Zeelandt / van Namien ende van
Zutphen/Prince van Swaue/ Marckgraue des Hap
lich Rycks van Roome/Heere van Drieslant/van Sa
ling/van Mechelen/vande stede/ steden en landen van
Wtrecht / Querijffel ende Groeninghe/ende Domina
teur in Asie ende Affricken. Allen den ghenen die des
se teghenwoordighe zullen sien saluyt/ Hoe wel dat de
kinderen / bezopende den rechverdigghen toorn van
hunne Gaders/hun genoech behoorden te verimpden/
tet te bestaen / raeckende den staet van hunne persoo
nen/tegen den danck ofte bukten vooz wete der zeluer
hunne Gaders : des niettemin naer dien onmogelijck
is ghetweest/zonder toedoen van politicque wetten / te
weiren de groote ongheregheldheden ghesproken wt
Houtwelijcken / aenghegaen dooz ecne onbehoorzijcke
liefde

liefde/by kinderen des huyfghesin / ende andere min-
der-iaeringhe/teghen raet/ danck/ende wille nan hun-
ne Vader ende Hoeder/ Hontboirs ende naeste Vrien-
den: wy zyn droef gheweest te verstaen / dat de remedies
daer teghen gheordonneert/ byden Placcaete van
wplen goeder ghedachten Keyser Kaerle / den vyffden
van dien naeme/onfen seer lieuen Heer ende out groot-
vader (wiens ziele Godt ghenadich zy) vanden iaere
1540. niet crachtich genoech en zyn beuonden om te
beletten t'quaet t'gene sich tegenwoozdelijck met meer
outstichtinghe als opt te voozen is verbrpndende in
onse Landen van herwaerts ouer / selfs om dies-
wille / dat t'voorznoemde Placcaet meer vervolcht de
onversaechtheyt/ende giericheyt vande ghene/die alsoo
in houtwelijcke versaemen/met kinderen des huyfghes-
sin als de onghewoozsaemheyt ende oneerbiedinge der
seluer neffens hunne Vaders ende Hoeders/ende alsoo
wy van d'ander zyde zyn ghewaerschout / dat teghen
de goede trouwe ende rechtsinnicheyt vererscht in hou-
welijcke voozwaerden veele gheschillen gheresen zyn
tusschen onse goede ondersaeten/ter doozsaecke van hem-
melijcke verbinteuissen ende ouerconingen gemaecte
by maniere van teghen-bzieuen ofte andersins/ soo by
een vande personen hun ten houtwelijcke begheuende/
huyten wete/ende tot achterdeel vanden anderen / als
t'samentlijck ten afwisen ende tot achterdeel vande
Vrienden ende Maeghen ouer hunne houtwelijcke
voozwaerden ghestaen hebbende / ende nochtans hun
dickwils aldaer niet en souden hebben laeren binden/
by aldien zy van alsulcke hemmelijcke ouercomingē ge-
waerschout hadden geweest. **DOEN TE WETEN,**
dat wy begerende daer tegen te versien by bequaeme
midde-

middelen/ende bemerckende dat dierghelijcke vergaer-
deringhen ghemeynelijck zyn ghevolcht met berouw
ende andere dyoeue vyntcomen. Daer ouer gehadt heb-
bende r'aduis van die van onse Raeden van Straete
ende Secreten / hebben by deliberatie van onse seer lie-
ue ende seer beminde goede Hore/ Heuzonwe Isabel
Clara Eugenia/ byder graciën Godes / Infants van
Spaignien/ &c. ghestatueert ende ghesordineert / sta-
tueren ende ordineren de naervolghende puncten ende
articulen sonder verminderinghe nochtans van r'gene-
des haluen ghesordineert is byden voornoemden Plac-
caete vanden iaere 1540. het welcke wy willen ende
beuelen diē aengaende punctuelijck onderhouden en-
de volbracht te wordē vooz soo vele r'selue niet en wort
te niet ghedaen by dese onse teghenwoordighe Odis-
nantie.

I.

Inden eersten hebben wy verclaert ende verclaren
dat de kinderen des huyfghesin noch niet volcomen
hebbende 25. Jaeren / die sullen houwen tegen den
danck / wille ende consente / oft buyten voorszete
van hunne voorszede. Vaeder ende Hoeder / ende alle
andere minderiaerige/die tēhouwelycke sullen versae-
men sonder taedt / aduis / ende consent soo van haere
naeste Vrienden van Waderlijcke ende Hoederlijcke zyn-
de/als van haere Homboirs/midtsgaeders alle de ge-
ne die alsoo zullen trouwen dierghelycke ionge lieden
van wat qualiteyt ofte conditie zyn zyn/onbequaem sul-
len wesen om te genieten alderhande voozdelen/prou-
fpten ende verballen / die zyn eenichsins zouden connen
hepfschen/directelyck ofte indirectelyck/ d'een vanden
anderen/ by contracten/ giften onder leuende/ ofte ter
oozsaecke

oorsaecke van doot/ testament/ versterffenissen costu-
men vint plaetse / ofte andersins in eeniger maniere.
Verclaerende alle giften/ ouercomingen oft voordeelen
te voozen besproken oft gemaecte tot proffyte den eenē
vanden anderen/ crachte loos / ende van geender weer-
den/ Alles niettegenstaetide dat esdert t'volcomen van
afsilcke houtwelicken / Daer ende Hoeder daer toe
hun consent zouden mogen gedraegen hebben/ waer op
wy niet en willen eenichsins geleyt te worden.

II.

Hebben voorts toeghelaeten ende laten toe dat de
voozende kinderen des yusghefin die voozraen hou-
wen sullen tegen den danck wille ende consent/ oft buy-
ten de wete van hunne Vader ende Hoeder sullen mo-
gen/ om sulcke oneerbiedinge / ondanckbaerheyt/ ende
ongehoozsaemheyt byde voozende hunne Vader ende
Hoeder / ende elck van hun onterft/ ende ontmaeckt
worden van hunne versterffenissen ende goeden/ sonder
eenichsins te mogen claegen oft tegensprecken d'ont-
erffenisse die alsoo sal gheschiet zyn/ noch eenich recht
te prerenderen totte voozende versterffenissen onder
t' desel van legitime houtwelck goet/ alimentatie/
ofte van costumelike deuolutie der goeden comende
vande znde vanden leflevenden der vooznoemden Va-
der oft Hoeder/ die alsulcken zyn ondanckbaer ende on-
gehoozsaem kint. sal mogen benemen het recht ende de
vucht van dier onuermindert sbechtans het recht van
andere opde welcke de selue goeden souden mogen ver-
vallen wesen wt crachte vande voozende deuolutie.

III.

Sonder dat wy nochtans verstaen onder dese onse
Ordinantie te begrypen noch t'onderwozpen de penen
daer

daer inne begrepen/ de **Sonen** ende **Dochters** heb-
bende hun volle vpsentwintich **Jaren** / behoudelyck
dat sy te voren sullen hebben gedaen behooflyck deuoir
van te versoeken den raet ende t'aduis van hunne
Vader ende **Moeder** in welcken gevalle/ende oock ten
opsiene vande **Moeders** die herhouwen de kinderen
naer dat sy t'selue sullen gedaen hebben / niet en sullen
gehouden wesen heurlieder **Vaeders** ende **Moeders**
consent te verwachten.

III.

Ende aengaende de voornoemde heymelycke ouer-
comingen gemaect by maniere van tegen vrieuen ofte
anderstins by een vande contractanten sonder de wete
ofte ten achterdeel vanden anderen ofte t'saementlyck in
absentie ende tot achterdeel vande vzienden gestaen
hebbende ouer hunne **Houtwelycke** voorzwaarden / be-
uindende sulcke ouercomingen bedriehelyck te zyn en
te stryden tegen alle billicheyt en goede manieren/typ
hebben de selue verclaert czachteloos ende van ontweer-
den/selvs tē opsiene vanden genen ofte gene die de voorz-
sepde tegenvrieuen sullen hebben gegeven t'yn vooz ofte
naer het contract van **Houtwelyck**: Verbiedede aen alle
ende eenen ieghelycken/van wat qualiteyt ofte conditie
zyn zyn hun vande zelue te dienen in rechte ofte daer
bynten/ende aen alle rechteren daer op te lettē. Ontbie-
den daerom ende beuelen onse zeer lieue ende getrouwwe
die **Hooft** presidenten ende luyden van onse **Secreten**
ende **grooten Raeden**/Cancellier en luyden van onsen
Raede van **Brabant** / **Gouerneur** van **Limborch**/
Faulquemont / **Daelhem** ende andere onse **Landen**
van **Quermaze** / **Gouerneur**/President ende luyden
van onsen **Raede** van **Luxembourch**/ **Gouerneur**/
Cancell

11
Cancellier ende luyden van onsen Raede in Gelderland/
President ende luyden van onsen Raede in Vlaendren/
Gouuerneur President ende luyden van onsen Raede
van Artois/Hooghbailliu van Henegouw/ende luyden
van onsen ordinaris Raede te Berghen / Gouuerneur
President ende luyden van onsen Raede tot Namen/
Gouuerneur vā Kiffel/Douay/ende Orchies/ Bailly
van Dooznick / ende van t'Dooznicksche / Preuost le
Comte tot Valencienn/ Schouretth van Mechelen/ ende
aen alle andere onse Rechters ende Officiers / ende die
van onse Vassaelen die dit aengaen sal / hunne Stadt-
houders ende elcken van hun besuudere/ende soo hem
toebehooren sal/dat zij dese tegentwoordige Ordinantie
publiceren ende doen van stonden aen publiceren ouer
al binuen de plaetsen ende limiten van hunne respecti-
ue iurisdictie daerme gewoonelick is vuytroepingen
ende publicarien te doen/ ende voorts die onderhouden
ende doen onderhouden in alle haere puncten ende ar-
ticulen/volgens haere voorme ende inhouden / cesserende
alle beletselen / ende wedersegghen ter contrarie/
Want ons alsooghelieft. Des r'oirconden soo heb-
ben wy onsen Segel hier aen doen hangghen. Ghe-
geuen in onse Stadt van Brusselle / den negenen-
twintichsten dach van Nouember/int iaer ons Heeren
dusent zesse-hondert dypentwintich. Ende van onse
rycken het derde/ gearapheert Ma. V^e. Op de plyncke
was gheschreuen/ Byden Coninck in synen Raede, on-
derteekent Verreyken. Ende was de voorsz. Ordinan-
tie gheseghelt metten grooten Seghel van zijne Maie-
steyt/ vuythangende in dobbe iē sterre vā perckement.